PANGERMANE, Der, Duitstalig blad, uitgegeven te Brussel van 10 november 1859 tot 2 maart 1862.

Hoofdredacteur was **Friedrich Baader**, op 14 oktober 1860 opgevolgd door Max Sulzberger. De redactiewisseling had ook een naamsverandering ten gevolge. Het blad heette vanaf toen *Der Germane.*

Het eerste nummer was een begeleidend krantje bij een groots opgezette Schillerfeier (feest ter ere van F. Schiller, 1759-1805) en had als titel *Zur Schillerfeier. Deutsch-Belgisches Wochenblatt*. Hoofddoel was het dichter bij elkaar brengen van Vlamingen en Duitsers. *Der Pangermane – Der Germane* stonden volledig in het teken van de pan-Germaanse gedachte. Aanvankelijk bestond er reële belangstelling voor de V.B. die echter volledig verdween toen het blad werd overgenomen door Sulzberger. Ondanks de medewerking van onder meer **Johan M. Dautzenberg, Jan Nolet de Brauwere van Steeland, Michiel van der Voort, Désiré Delcroix, Geeraard-Jan Dodd** en **Emanuel Hiel** werden de meeste bijdragen geschreven door Duitse auteurs. Het blad richtte zich bijna exclusief tot een Duitstalig publiek wat ook blijkt uit de advertenties en de ruime aandacht voor het Duitse verenigingsleven.

LITERATUUR: A. Deprez en H. Vanacker, *De Broederhand 1845-1847, Der Pangermane-Der Germane 1859-1862* (Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw, nr. 20, 1988).

HANS VANACKER